

Stappenplan voor een afvalvrij sportpark

Sportverenigingen slaan steeds vaker de handen ineen om de afvalverwerking op hun sportpark gezamenlijk te verduurzamen. Minder afval, beter scheiden en meer recyclen.

Inleiding

Door afval te verminderen en te scheiden werken we aan een schonere en circulaire wereld. Met afval scheiden, streven we naar minder afval en vervuiling, slimmer gebruik van grondstoffen en daarmee minder CO₂-uitstoot. Sportparken kunnen daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Daarnaast is afval scheiden ook goed voor de clubkas en draagt het bij aan een schone en gezonde sportaccommodatie.

Op sportparken hebben meerdere sportverenigingen en clubs hun thuisbasis. Voetbalverenigingen, hockeyclubs, tennisverenigingen, korfbalclubs, noem maar op. Ieder met hun eigen sportvelden, kleedkamers en clubhuizen. En ieder met hun eigen afvalstromen. Steeds vaker werken sportverenigingen met elkaar samen om de afvalverwerking op hun sportpark te verduurzamen. Door samenwerking heb je meer slagkracht en bereik je een groter resultaat.

In dit praktische 'Stappenplan voor een afvalvrij sportpark' begeleiden we je stap voor stap bij het verminderen en verduurzamen van afvalstromen op jouw sportpark.

[Stap 1. Inzicht in afval](#)

[Stap 2. Afvalpreventie](#)

[Stap 3. Afvalbakken en afvalscheiding](#)

[Stap 4. Afspraken met afvalverwerkers](#)

[Stap 5. Communicatie](#)

[Stap 6. Gedrag](#)

En last but not least: het laat zien wat het oplevert wanneer je samenwerkt met de andere verenigingen op het sportpark. Samen naar afvalvrij!

Een mooi praktijkvoorbeeld is Sportpark Schildman in Hendrik-Ido-Ambacht waar vijf sportverenigingen in 2024 de handen ineen sloegen en gezamenlijk aan de slag gingen met het terugbrengen en beter scheiden van afval.

Vorbereiding

Stel een overkoepelend 'Team Afvalvrij' samen

Vorm een overkoepelend team van 'kartrekkers' bestaande uit betrokken vrijwilligers of (ouders van) leden die zich bezighouden met het afval van hun vereniging op het sportpark. Iedere vereniging is vertegenwoordigd in dit gezamenlijke 'Team Afvalvrij'. Dit versterkt de onderlinge band, het clubgevoel en de gezamenlijke inzet voor een duurzaam en afvalvrij sportpark.

Gerrit Scheurwater, voetbalvereniging ASWH:

"Toen we met de vijf sportverenigingen op Sportpark Schildman bij elkaar gingen zitten, was er gelijk veel eensgezindheid en ambitie om een aantal duurzaamheidsvraagstukken gezamenlijk op te pakken. Die gezamenlijke drive werkte enorm motiverend."

Stap 1: Inzicht in afval

De eerste stap naar afvalvrij worden, is inzicht krijgen in je huidige afval. Per vereniging, maar juist ook gezamenlijk. Vergelijk de inkooplijsten en afvalstromen en leer van elkaar.

Analyseer jouw inkopen

Maak per vereniging een analyse van de inkooplijst. Zo krijg je een beter beeld van de producten die jij als vereniging inkoopt en het afval dat daaruit voortkomt. Door goed te kijken naar de inkooplijst, zou je er een aantal producten/stromen uit kunnen halen die uiteindelijk samen een monostroom¹ vormen. Optimalisatie van je inkoop kan leiden tot optimale afval-monostromen. Leg de inkooplijsten van de verschillende verenigingen naast elkaar en stel vast wat de meest duurzame keuzes zijn. Daar waar mogelijk kun je als sportpark gezamenlijk gaan inkopen, wat vaak ook nog voordeliger zal uitpakken.

Breng je huidige afvalstromen in kaart

Hoeveel afvalstromen produceer je op dit moment? Het is efficiënt om de meest voorkomende afvalstroom apart te gaan inzamelen. Bij veel sportaccommodaties blijkt dat meer dan 60% van het afval plastic is.

---

¹ Een monostroom is een zuivere en schone materiaalstroom die bestaat uit één type materiaal, bijvoorbeeld plastic of GFT.

Doe een afvalscan

Vaak wordt afval uit verschillende stromen bij het restafval gegooid, dat kan anders. Duik in je restafval om te zien welke afvalstromen er nog meer in zitten. Dit kan je zelf doen, maar er zijn ook organisaties die je hiermee kunnen helpen. Kom je een afvalstroom veelvuldig en op meerdere plekken tegen, maar wordt deze nog niet apart ingezameld? Dan is het tijd om daar verandering in te brengen. Wil je weten welke producten tot welke afvalstroom behoren, bekijk dan de website www.afvalscheidingswijzer.nl

Duurzaamheidsadviseur Leonie Boon:
"Verduurzamen begint al bij de inkoop. Zorg voor producten die minder afval opleveren, die beter gescheiden en gerecycled kunnen worden."

Stap 2: Afvalpreventie

Als je zorgt dat er geen afval is, dan hoef je daar ook verder niks meer mee te doen. Sommige soorten afval zijn overbodig en op een makkelijke manier te vermijden. De ene vereniging is daar alerter op dan de andere. Maak hiervoor dus gebruik van de gezamenlijke inzichten die je als sportpark hebt opgedaan in Stap 1.

Minder afval betekent ook minder kosten en is dus positief voor de clubkas. In het document [‘Welke alternatieve producten kan ik inkopen voor mijn vereniging?’](#) vind je een overzicht van veelvoorkomende producten op een sportclub en hoe je die kunt vervangen voor een herbruikbaar of duurzamer alternatief. En in de [‘Menukaart minder inkopen van spullen’](#) vind je inspiratie hoe je de inkoop van spullen kunt verminderen.

Een duurzame kantine

Meestal komt een groot deel van het afval op een sportaccommodatie uit de sportkantine. De volgende acties kunnen ervoor zorgen dat er minder afval ontstaat in de kantine:

- Bied meer gezonde producten aan met minder verpakkingsmateriaal zoals fruit i.p.v. candybars.
- Kies voor producten en verpakkingen die bestaan uit duurzame materialen.
- Verwerk overgebleven brood, groente en fruit in bijvoorbeeld soep, tosti's of smoothies.

Geef sportspullen een tweede leven

Veel sportkleding en andere sportmaterialen worden eerder vervangen dan ze "op" zijn of belanden bij de gevonden voorwerpen en uiteindelijk in de afvalbak. Dit is zonde, want aan kleding kan vaak een tweede leven gegeven worden. Hoe?

- Geef kleding door als het niet meer past (denk aan een ruilbeurs of doorgeefkast)
- Laat tenues naamloos. Zo kan een shirt eenvoudig van speler naar speler
- Organiseer een spullenmarkt voor gevonden spullen en kleding. Kijk daarbij ook of je dat samen kunt doen met andere verenigingen op het sportpark.
- Zoek initiatieven waar gebruikte sportmaterialen worden verwerkt tot nieuwe grondstoffen, bijvoorbeeld ClubHub of Saar.
- Informeer bij sponsors of zij willen investeren in circulaire wedstrijdtenues

Wet- en regelgeving: Volg de SUP-regeling (Single Use Plastics)

Sinds 1 januari 2024 is het verboden om wegwerpbekers en -bakjes te gebruiken op sportaccommodaties. Sportclubs moeten overstappen op herbruikbare alternatieven of hun leden en gasten vragen om zelf bekers of bidons mee te nemen. Klik [hier](#) voor een overzicht van de regels en maatregelen voor wegwerpproducten die plastic bevatten. Wil je lezen hoe andere sportaccommodaties dit aan hebben gepakt? Lees dan het praktijkvoorbeeld van [Voetbalvereniging Oudehaske](#).

Stap 3: Afvalbakken en afvalscheiding

Nu je precies weet welke afvalstromen er allemaal zijn, kun je effectief afval gaan scheiden.

Kies voor het scheiden van de grootste afvalstromen, dit is het meest efficiënt. Hiervoor moet je misschien nieuwe afvalbakken aanschaffen. Het is heel belangrijk dat de afvalscheiding voor de gebruikers en bezoekers van het sportpark logisch en makkelijk is. Op die manier zorg je ervoor dat nascheiding overbodig wordt.

Breng de huidige situatie in kaart

Voordat afvalbakken worden aangeschaft, is het belangrijk om eerst in kaart te brengen welke afvalbakken er al zijn. Hoeveel afvalbakken staan er al op het terrein en binnen? Welke stroom mag er in deze bakken worden gegooid? Op welke locaties staan deze bakken nu? Zijn de huidige afvalbakken altijd vol, of niet altijd?

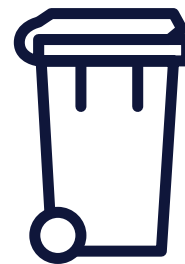

Optimaliseer de afvalstromen in fases

Begin klein, met het scheiden van één of twee afvalstromen, bijvoorbeeld de bekendste of grootste. Vaak zijn dat plastic of GFT. Ga dan verder met het scheiden van een volgende stroom: zo heb je overzicht en houd je de motivatie hoog. Kijk voor advies in het document [‘Fasering afvalscheiding’](#).

Afvalbakken aanschaffen

Er zijn veel verschillende afvalbakken en afvaleilanden op de markt, in flink uiteenlopende prijsklassen. Neem dus de tijd om je daarin te verdiepen. Maak een analyse van wat er per vereniging nodig is en kijk waar het zinvol is om als sportpark voor gezamenlijke aanschaf te kiezen. Huur of lease is ook een mogelijkheid.

Spek de clubkas met statiegeld

Bij het aanschaffen van scheidingsbakken is het verstandig om rekening te houden met de statiegeldwet. Door jouw sportaccommodatie als inzamelpunt voor plastic flesjes en blikjes te laten fungeren, kan je geld terugverdienen aan deze flesjes en blikjes. Niet-commerciële sportverenigingen mogen namelijk de opbrengst van ingeleverde flesjes houden en besteden aan de club. Dat kan aardig oplopen! Registreer je als innamepunt op de site van Statiegeld Nederland. Vergeet trouwens niet dat het beter (en vaak ook goedkoper) is om te kijken naar duurzame en herbruikbare alternatieven voor flesjes en blikjes. Preventie van afval heeft altijd de voorkeur.

Actie: Implementatie

Als je afvalbakken aan hebt geschaft, wat zijn dan de juiste plekken om ze te plaatsen? In het document '[Routing & locaties afvalbakken](#)' vind je een overzicht van aanbevolen afvalbakken per locatie. Belangrijk daarbij is ook dat er duidelijke informatie bij de afvalbakken aanwezig is. Gebruik de juiste [pictogrammen](#) over hoe afval te scheiden en hang deze [posters](#) op ooghoogte. Evalueer na enige maanden hoe de afvalscheiding verloopt. Ga in gesprek met leden en vrijwilligers, juist ook met degenen die er moeite mee hebben. Deel ervaringen vanuit de verschillende verenigingen en leer van elkaar. Doe aanpassingen waar nodig want werken aan een afvalvrij sportpark is een doorlopend proces.

Stap 4: Afspraken met afvalverwerkers

Bekijk of de lopende contracten met de afvalverwerkers nog passend zijn voor de nieuwe situatie. Duik in het afvalcontract van jouw sportvereniging en vergelijk het met die van de andere verenigingen. Bespreek of je als sportpark tot gezamenlijke afspraken met de afvalverwerkers kunt komen. Door samen afval in te zamelen wordt massa gecreëerd en is het mogelijk om tegen lagere kosten meer afvalstromen te scheiden. Daarnaast verminder je door een gezamenlijk afvalcontract het aantal vervoersbewegingen van de afvalverwerker, wat weer CO₂-uitstoot bespaart.

Gerrit Scheurwater, voetbalvereniging ASWH:

“Het beëindigen van oude contracten en het maken van afspraken met een nieuwe afvalinzamelaar is een ingewikkeld en tijdrovend proces. Zorg ervoor dat je goed bent geïnformeerd en laat je adviseren door een deskundige op het gebied van afvalverwerking.”

Maak nieuwe afspraken

Bespreek met de afvalverwerker(s) of het huidige contract uitgebreid kan worden zodat er verschillende afvalstromen opgehaald kunnen worden.

Laat je informeren over de tarieven voor gescheiden afvalstromen. Bespreek ook of de afvalverwerkers zelf communicatiemiddelen (stickers, posters, etc.) hebben om de afvalbakken te verduidelijken en het scheiden te bevorderen.

Een gezamenlijk afvalcontract

Door als sportpark samen afval in te zamelen wordt massa gecreëerd en is het mogelijk om tegen lagere kosten meer afvalstromen te scheiden. Bespreek met de afvalverwerkers de mogelijkheden van een gezamenlijk afvalcontract.

Duurzame alternatieven

Naast de grote afvalinzamelaars, zijn er ook kleine en vaak duurzamere initiatieven voor het ophalen van afval en het verwerken naar een grondstof. In het [Stappenplan Afval verminderen](#) op de website van Duurzame Sportsector vind je een aantal voorbeelden.

Meld je aan bij Afval Goed Geregeld

[Afval Goed Geregeld](#) zorgt voor gratis inzameling van gescheiden plastic, drankenkartons en glas bij o.a. sportverenigingen. Alle organisaties in Nederland met verpakkingsafval dat lijkt op huishoudelijk verpakkingsafval, kunnen zich op deze website aanmelden voor het kosteloos inzamelen van dat afval. Afval Goed Geregeld is een initiatief van Verpact.

Stap 5: Communicatie

Om je afvalvrij missie te laten slagen, is het van belang dat iedereen op de hoogte is van de nieuwe werkwijze rondom afval. Maak mensen bewust en leg uit waarom het belangrijk is. Dit maakt het makkelijker om elkaar te motiveren en belonen maar ook om iemand aan te spreken. Communicatie over afval is relevant voor iedereen die betrokken is bij de sportaccommodatie. Van trainers tot leden, van bestuur tot bezoekers. Laat ook zien dat het een gezamenlijke krachtsinspanning is die gedragen wordt door alle sportverenigingen op het sportpark.

Zet al je communicatiemiddelen in

Er zijn talloze informatiekanalen waar je informatie kan delen over de nieuwe aanpak. Op de eigen website, via de socials, in nieuwsbrieven, op schermen in de kantine of via flyers en posters. Zorg voor een helder communicatieplan en stem de berichtgeving goed op elkaar af.

Voorzie in de informatiebehoefte

Veranderingen gaan altijd gepaard met een grote informatiebehoefte. Zorg ervoor dat alle belangrijke vragen op voorhand al worden beantwoord en dat scepsis weggenomen wordt. Deze informatie moet kort en krachtig zijn.

Informeren is motiveren

Met je communicatie wil je mensen motiveren om mee te gaan in de veranderingen. Heel belangrijk daarbij is dat je goed uitlegt waarom je iets doet. Wat de noodzaak is van afval scheiden en wat het effect is. Laat de (potentiële) resultaten zien en deel je successen, ook met de andere verenigingen op het sportpark. Samen naar afvalvrij!

Stap 6: Gedrag

De mens is een gewoontedier. Gedragsverandering op grote schaal gaat daarom over het algemeen langzaam. Het bereik, de herhaling en de duur van de 'campagne' maakt veel uit voor het effect. Het is belangrijk om elkaar consequent het goede voorbeeld te laten zien en in te spelen op herkenbaarheid en gemak.

Duurzaamheidsadviseur Leonie Boon:

"Alleen het neerzetten van nieuwe afvalbakken is niet genoeg. Het gaat er uiteindelijk om dat mensen hun gedrag gaan aanpassen. Iedereen moet een steentje bijdragen."

Maak het gemakkelijk

Hoe makkelijker het is om afval te scheiden, hoe sneller mensen dit ook zullen doen. Probeer op elk vlak alles zo eenduidig, herkenbaar, transparant en duidelijk mogelijk te houden.

[Bekijk de video](#)

Inzet rolmodellen

Het delen van succesverhalen en praktijkvoorbeelden heeft grote invloed op gedragsverandering. De inzet van een rolmodel kan hierin zeer effectief zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een (oud) lid waar anderen zich mee kunnen identificeren. Ook het aanwijzen van een afvalcoach kan het positieve gedrag bevorderen. Daarnaast kan ook het enthousiasme en de overtuigingskracht van de jeugd een sterke motivator zijn.

Blijf motiveren

Door alle positieve kanten te benadrukken worden leden gemotiveerd. Creëer trots en wek het clubgevoel op; jullie doen dit samen voor een betere, schone en gezonde wereld.

Organiseer activiteiten om iedereen te betrekken bij afvalvermindering. Maak er een wedstrijd van.

Bij je eigen vereniging maar zeker ook samen met de andere clubs op het sportpark. In deze [publicatie](#) staan wat praktische voorbeelden ter inspiratie.

Lees ook dit [artikel](#) met handige tips voor gedragsverandering.

